

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Prețul abonamentului:	APARE DUMINECA	Prețul inserțiilor:
Pe un an 240 Lei	Manuscrisele nu se inapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserții se trimit administrației „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.	Pentru publicații oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 8 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei
Pe jumătate de an 120 Lei		
Pe un pătrar de an 60 Lei		
Un număr 5 Lei		
Pentru străinătate pe un an 300 Lei		

Desbaterile adunării eparhiale.

Sguduitorul eveniment al morții P. S. episcop Dr Grigorie Comșa al Aradului a lăsat un val de tristețe asupra membrilor adunării noastre eparhiale.

După cuvântarea de deschidere a sesiunii actuale, publicată în numărul trecut al foii, Prea Sfințitul nostru episcop a dat expresie durerii pe care episcopatul român ortodox o încearcă prin pierderea unuia din cei mai valoroși membri ai săi, în vremuri cu totul critice. Invoacă memoria episcopului răposat, calitățile sufletului său ale și neobosita râvnă pentru slujba păstoririi sufletești...

Membrul Dr C. Corneanu, din partea adunării eparhiale, arată nețărnută dragoste pentru noi a episcopului dela Arad, care ne-a cercetat și ne-a îmbărbătat de atâtea ori.*)

Prea Sfințitul episcop, în semn de doliu a hotărât suspendarea ședinței pe timp de cinci minute.

La redeschidere s'a făcut apelul nominal al deputaților, constatându-se o prezență îndestulătoare pentru luarea de hotărâri valide. S'a procedat apoi la citirea ordinii de zi și la distribuirea pe comisii a actelor întrate. Cu acestea ședința întâia a luat sfârșit.

*

Ședințele următoare, trecute cu oarecare grabă în vederea participării P. S. episcop ca mandatar mitropolitan la înmormântarea episcopului Dr Grigorie Comșa, au fost totuși deosebit de interesante prin obiectele pertractate ca și prin discuțiile ce s'au angajat în jurul aceluia.

*) Separat urmează această cuvântare.

Cheia de boltă a preocupărilor a fost în linia cuvântării de deschidere a Prea Sfințitului episcop: pregătirea preoților, activitatea lor pastorală exclusiv în vederea mântuirii sufletelor credincioase. Regulamentul academiei teologice, cel al examenelor de calificare, diferitele rapoarte generale, ca și arondarea de nou a a protopopiatelor, toate acestea au avut și au în vedere o preoțime bună, însuflețită pentru idealul spiritual al evangheliei creștine.

Intr'adevăr, să le luăm pe rând. Desigur un regulament este o simplă normă de conducere, dar nu-i mai puțin adevărat că familiarizarea de timpuriu și zilnică a elevilor, în frunte având pe profesorii lor, cu exercițiile spirituale, frecventarea bisericii, disciplina și viața ordonată la școală și în internat, va da ca rezultat o categorie de oameni conștii de chemarea lor.

Înșirarea unei serii întregi de abateri, făcută de membrul Dr Petru Corneanu, privesc ce e drept preoți și cazuri singuratiche, deși se întrezărește dintr'ânsele o îngrijorătoare superficialitate și lipsă de vocațiune la un surprinzător număr de preoți.

Păr. profesor Dr Dimitrie Cioloca spune cu dreptate, că la scăderea prestigiului preoțesc contribuie o seamă de împrejurări vitrege, ca dotarea insuficientă etc., apoi în ce privește abaterea gravă a unor preoți din calea misiunii lor obține de obicei la unii cari au făcut teologia în timp de război, preoțindu-se de teama războiului.

Dr Mihai Grosșianu, cel mai vechi membru al adunării noastre, dă dreptate espunerilor d-lui Dr Petru Corneanu, susține însă că numai din cauza sărăciei preoții sunt siliți să apară în situații ca oricare muncitor. Totuși, cu jertfe, cu riscuri ei să se nizuiască a fi măcar în rândul preoților altor neamuri, de a nu compromite numele frumos al tagmei.



Prea Sfințitul episcop neplăcut atins că într'atât uită unii preoți de sfânta lor chemare, încât necesită până și o sesizare în adunarea eparhială, arată în vii și triste culori situația preoților. Adunarea eparhială, și mai ales membrii ei mireni pot da concurs la îndreptarea preoților și în general a stărilor rele prin exemplu propriu, săvârșind în locul preotului nedemn, aceea ce zidește sufletește pe credincioși.

Cine sunt preoții noștri, întreabă Prea Sfințitul episcop, răspunzând cu dreptate că ei se recrutează din fiii de preoți, de învățatori sau de țărani; la alte neamuri și mai ales la celelalte confesiuni creștine sunt unele familii mari și nobile cari se mândresc cu câte un membru preot... Preoții noștri sunt exploatați pentru toate treburile urâte, pentru politică. „Ajutați-mă — spune P. S. Sa adânc mișcat — să scot preoții de sub obligații străine de preoție, și Vă asigur că altfel va progresa cauza sfintei Biserici a lui Hristos...”

În vederea intensificării propagandei culturale-bisericești, a unei mai bune administrații, ca și a controlului mai strâns, arondarea eparhiei într'un număr mai mare de protopopiate se impune, cu atât mai mult că în sesiunea din anul trecut chestiunea a fost sesizată și dată în studiu Consiliului eparhial.

Membrul Dr C. Corneanu motivează necesitatea înmulțirii protopopiatelor și cu argumente de ordin social, și o susține cu multă căldură. E susținut de membrul Patrachie Rămneanțu care adaugă la numărul propus de raportorul comisiei încă unul pentru comunele din valea Dunării.

Protopresbiterul I. Geția admite toate motivele arătate, crede însă a fi consult să se încuviințeze în prealabil o consfătuire și cu protopresbiterii actuali în funcțiune. Prot. R. G. Ancușa e de aceeaș părere, arată apoi greutățile dotării protopresbiterilor noi. Dr Victor Mercea încă este de aceeaș părere, ca să fie ascultați și protopopii, spre a nu fi tratată cauza peste capul lor. Discuțiile sunt animate și aici, de înalt interes, și se încheie cu o soluție de mijloc.

Interesante discuții s'au încins în jurul comunelor Socol, Lescovița etc. unde avem o populație aproape curat românească, condusă însă de preoți și învățatori sârbi. D-l inspector general Sabin Evuțian pledează cu mult suflet cauza națională-bisericească de acolo, angajându-se însuș să activeze pentru salvarea fraților noștri români-ortodoxi de acolo dela pericolul

desnaționalizării și abaterii dela biserica străbună. Sfinția Sa, în asentimentul întregii adunări eparhiale, pune nădejdi în vrednicul prefect al județului Caraș, Dr Pavel Liuba care tot timpul cât s'a discutat această chestiune, și-a făcut însemnări, iar indiciile de până acum ne îndreptătesc să ne așteptăm la rezultate bune.

Raportul secției culturale, referat de d-l Mihai Drugărin directorul liceului G-ral Drăgălina, cu laude și încurajări pentru începuturile promițătoare în alesul ogor al culturii bisericești, încă angajează interesante discuții. Iau parte d-l ing. Petru Fotoc, Cornel Mircea. La discuția asupra problemei averilor dau lămuriri: d-l Dr Victor Mercea, Dr Petru Corneanu și păr. Petru Ieremia.

Deasemenea raportul secției economice și cu deosebire elaboratul d-lui consilier eparhial Aurel Moaca în jurul aplicării legii conversiunii la averile bisericești și fondurile eparhiale au fost cu interes desbătute. Totașa raportul comisiei pentru librăria și tipografia diecezană, căreia i s'a votat un regulament pentru administrarea din viitor a acestora.

Estinse numai pe planul a patru ședințe, debaterile din acest an ale adunării eparhiale au reușit totuș să se ridice la un nivel impunător, să cuprindă esența preocupărilor: binele Bisericii noastre.

Dela Sinod.

*O sfântă bucurie
Avurăm la Sinod,
Căci Viia cea de taină
Incepe-a face rod:*

*Stăpânul nou, Vasile,
Ales de Dumnezeu,
Cu sufletul de-apostol
Sfințește locul său.*

*Și toți cei strânși în juru-i
L-ajută într'un gând,
Dieceza lui iubită
S'o vadă înflorind.*

*Să-i zicem dar din suflet:
Stăpâne 'ntru mulți ani!
Să fii lumina noastră
Și tată la orfani!*

Caransebeș 27 V. 1935.

G. B.

Cuvântarea

d-lui Dr Cornel Corneanu, rostită la 26 Mai 1935, în ședința de deschidere a adunării eparhiale.

Prea Sfințite Părinte,

Venerată adunare eparhială,

Adunarea eparhială a Caransebeșului se asociază la marea durere, ce neamul și biserica noastră o încearcă prin săvârșirea în Domnul a Prea Sfințitului episcop Grigorie al Aradului.

Viața lui scurtă, dar bogată în fapte naționale, culturale și sociale se împletește armonios în altruistele noastre strădanii de a integra Banatul în slava românească, pe care nici opresiunea bimilenară n'a putut-o vreodată eclipsa. Banatul cu oamenii lui temători de Dumnezeu, cu conștiința națională pururea trează în cursul veacurilor și înlănțuiți indisolubil de pământul lui roditor și atât de osebit de cel al celorlalte țărâmură românești, îi era drag și sufletul lui, totdeauna involburat de aspirațiile, nădejile și dezideratele noastre provinciale și acum încă neîmplinite, se îmbina viguros cu sufletul nostru.

Era al nostru, iar noi ai lui.

Figura-i impunătoare, verbul cald al cuvântului său într'aripat, atitudinea-i dărză în a reclama în conferința ministerială din 5 August 1934 dela Timișoara, ca și odinioară înaintașul său ales de adunarea națională din 15/27 Iunie 1848 dela Logoj, vicarul mitropolitan Dimitrie Stoichescu-Petrovici, drepturi pentru Banat și biserica lui, îmi apare cu mândrie și azi înaintea ochilor mei sufletești, ațintiți — ca și cei ai D-Voastre — pururea spre *ideea bănățeană*.

Iar la Oravița acum trei ani, în fața Regelui descălecător pe istoricele meleaguri ale Almăjului și ale Cărașului, și în fața a zeci de mii de bănățeni, el exteriorizează, transfigurat de vraja energiei cărașene, visul neîmplinit dela 1848 al vlădiciei Ignatie Vuia.

Și aici, la noi în Caransebeș, în această cetate nebiruită a credinței strămoșești, în care ființează de 16 veacuri venerabila noastră episcopie, ierarhul Grigorie străfulgera la 18 Martie 1934, ca și acum 70 de ani vlădica restaurator Ioan Popasu, : „biserica și școala sunt stâlpii pe care se reazimă trăinicia poporului bănățean. El trebuie să păstreze axa virtuală a intereselor Banatului și să se confunde cu scopul și aspirațiile neamului; de aici și rolul lor de apărare, de stăvilare împotriva tuturor curentelor de destrămare națională, de strajă neadormită la păstrarea și apărarea patrimoniului național în această provincie, prea scumpă sufletului nostru...“

Iar la 15 Aprilie 1934 cu prilejul întronizării Prea Sfințitului nostru Vasile, apoteozând sublima dar și înfricoșătoarea chemare arhierască, el esclamă: „Ție Doamne jurământ face astăzi fratele meu Vasile, că moștenirea părinților noștri bănățeni o va păzi cel puțin cum și păzit-o fericiții săi antecesori. Și precum Nabot mai bine dorea să moară decât să dea unui usurpător via strămoșească, făgăduind sporirea ei... Dumnezeu să ne ajute frate în Domnul, ca să muncim în colaborare frățască pentru că și Duhul sfânt atunci a venit asupra apostolilor, când erau adunați în dragoste frățască...“

Câte nădejdi nu lega Banatul de acest legământ de conlucrare a celor doi ierarhi ai săi, tineri, viguroși, împodobiți cu alese virtuți, râvnitori de realizări binecuvântate în ogorul lui Christos înțelenit de vitregia vremilor. Și nu a trecut anul și... Dumnezeu a voit să desăvârșească profeția prorocului Amos prefăcând eri „serbările noastre în jale și cântările noastre în plângeri...“ (Amos 8, 10)

Amintirea duiosă mă călăuzește și la acea Sâmbătă însoțită de primăvară a dreptului Lazăr — 20 Aprilie — de acum o lună, când temeliindu-se regionala pentru Banat a „Astrei“, vlădica Grigorie sintetiza într'o splendidă și neuitată perorație specificul culturii bănățene. Era ultima scipire a minții sale luminate, a inimii sale calde și a sufletului său mare pentru toate problemele acestui mândru colț al Țării întregite. Și atunci, acolo la Timișoara, care și prin el nădăjduia îndeplinirea celui mai de căpetenie deziderat bănățean: mitropolia Banatului, am înțeles cu adevărat versul poetului:

Cuvintele sunt felinare —
Lumină să aprinzi în ele
Și vor luci în noaptea neagră
Ca binecuvântate stele...

Zece ani de arhierie!

O postată prea redusă în viața unui om, dar și mai redusă în cea a istoriei unei eparhii. Și cu toate că „s'a sfârșit curând, ani îndeplungați a împlinit“ (Înțelepciunile lui Solomon 4, 13). Căci munca ce a săvârșit în această decadă e uriașă. Cărțile sale în număr de 100. documentate pe temeinica cunoștință a sf. scripturi și a scrierilor sf. părinți, sunt îndreptare pentru înnoirea în Christos a vieții duhovnicești. Ele i-au adus alegerea între nemuritorii Academiei Române și cei ai Societății scriitorilor români. Cuvântările sale, comori nesece de îndemnuri creștinești și românești, vădesc pe urmașul conștient și demn al ierarhilor din

epoca de luptă a bisericii drept măritoare. Combatant neîntrecut al apostaziilor doctrinei celei sfinte a Mântuitorului, târnositor neostenit de sute de biserici, propovăduitor blând și cucernic al evangheliei în toate comunele bisericesti din eparhia pe care Domnul i-a dat-o în pază, misionar în „divinorum operum divinissimum“, creator de fonduri și așezăminte eclesiastice, culturale și sociale, episcopul Dr Grigorie Gh. Comșa, rămâne pentru posteritate una dintre cele mai ilustre figuri ale bisericii noastre transcarpatine.

El a binemeritat încă în viață recunoștința neamului și recunoștința bisericii, pe cari le-a slujit cu rar devotament și cu jertfa vieții sale pământești de mare distincție, având ca și Psalmistul deviza: „Prin credință... cu Dumnezeu vom lucra fapte mari și el va călca în picioare pe vrăjmașii noștri...“ (Psalm 107, 14)

În ascensiunea-i spre eternitate, sufletul episcopului Grigorie este însoțit și de cucernica și aleasa recunoștință a eparhiei noastre pentru tot ce ne-a făcut nouă cu cuvântul sau cu fapta...

Și ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-i primească în corturile dreptilor săi!

Funerariile episcopului Dr Grigorie Comșa al Aradului.

Marti în 28 Maiu a. c. orașul Arad și credincioșii eparhiei surori dela granița de Vest, a Aradului, cu sufletele și cu fețele cernite au dat ultimele onoruri de recunoștință fostului ierarh Grigorie.

Trista solemnitate a început cu sfânta Liturgie celebrată de înaltul cler ca reprezentanți ai întregii Biserici ortodoxe române.

Sfânta Liturgie și Prohodul s'au oficiat de către: P. S. Sa episcopul Cosma al Dunării de jos ca delegat al I. P. Sale Părintelui Patriarh Miron, P. S. Sa Episcopul Vasile al nostru, ca mandatar al I. P. S. Metropolit Nicolae, P. S. S. Policarp Morușca, episcopul Americii, P. S. Sa arhiereul Vasile Stan dela Sibiu, P. S. Sa arhiereul Andreiu Măger dela Oradea, I. P. Cuv. Sa Arhimandritul Dr Iustin Suciul dela Arad, precum și mai mulți protopopi și preoți din eparhia Aradului, protodiaconul Dr Ioan Vască dela Cluj și diaconul Teodor Roșca dela Caransebeș.

La Prohod au cuvântat P. S. Sa episcopul Cosma, P. S. Sa episcopul Vasile, I. P. C. Arhimandrit Suciul, acesta în numele eparhiei văduvite, apoi: Dl Alexandru Lăpădatu ministrul Cultelor și Artelor, Dl Sabin Evuțian inspector

școlar general, P. On. V. Bologa, în numele societății „Astra“ din Sibiu și Dna E. Săulescu ca reprezentantă a societății „Femeilor ort. rom.“ din București.

După terminarea prohodului s'a format un impresionant cortegiu, parcurgând străzile principale ale Aradului până la gară.

Miile de credincioși cari au alergat să îngenuncheze în lungul străzilor, în fața carului mortuar, precum și cele aproape 200 coroane de flori alese, au dovedit profunda durere și nemărginita simpatie, față de personalitatea episcopului Grigorie.

Înainte carului mortuar strălucia impozanta coroană de trandafiri cu stema Casei Regale, trimisă de M. Sa Regele prin esceleța Sa Dl Mocșiony, ca reprezentantul M. Sale.

La gară cosciugul cu rămășițele pământești a fost imbarcat în trenul special care a plecat, în cântece duiioase de fanfare militare și de coruri, la mânăstirea Bodrog, unde s'a săvârșit înhumarea.

După oficierea unui mic serviciu de către P. S. Sa episcopul Policarp Morușca și de către clerul monahal dela Mânăstire și după ce P. S. Sa Policarp parentează pe fericitul arhiereu, un mormânt nou primește rămășițele pământești ale celui care a fost episcopul Grigorie Comșa. Era un moment de Apus de soare....

Din partea eparhiei noastre au mai participat: P. On. D. R. G. Ancușa cons. ref. eparhial, Dl secretar eparhial D. Sgăvârdea și mulți deputați sinodali.

Rap.

Cuvântare la Dumineca bolnavilor.

Iubiți credincioși!

Nu putem rosti un cuvânt mai înspăimântător decât acesta: *bolnav*. Orice boală este ca viforul mare care se naște pe neobservate și niciodată nu poți ști cum se sfârșește. Este cu puțință, ca el să duteze timp puțin și să pricinuiască pagube neînsemnate, dar totuși de ușor el poate să țină timp mai îndelungat distrugând totul din temelii, case, holde și vieți omenești.

Boalele, cari bătuesc oasele și sufletele noastre sunt multe și felurite, mici și mari, cari dor o zi, o săptămână sau o viață întreagă, — bunul Dumnezeu știe — fiindcă noi de multe ori le retăcem parte din dragostea față de cei mai apropiați ai noștri, parte din frica de Dumnezeu sau din sentimentul rușinării față de oameni. Facem ca stejarul mândru din pădure, care simte din bună vreme că se clatină, dar tace și închis în sine e fericit că nu mai înțelege vorbele celor ce îl vor împărți după ce s'a rostogolit cu mare șgomot la vale. *Că multele boale din lume se leagă de oameni, umilindu-i și îndurerându-i este ceva dela sine înțeles, dar nu mai este de înțeles de ce oamenii nu recunosc pricinile acestor boale și de ce nu caută la timp tămăduirea?*

Am auzit din gura unui creștin dintre ai noștri că el a lucrat 20 de ani într-o fabrică de fier, încunjurat de roți cari se învârtteau repede de își luau vederea așa că și cea mai mică nebagare de seamă l-ar fi costat viața. Dar omul nostru a fost treaz la mîntie întotdeauna, așa că nu s'a atins de roțile groaznice, cari puteau să-l facă praf în tot momentul. V'am spus iubiții mei credincioși această întâmplare, fiindcă lumea aceasta mare în care trăim noi este și dînsa o fabrică mare în care lucrează și se învîrt mii și mii de roți totașa de periculoase ca și roțile din fabrică și dacă te atingi de ele te fac praf. Roțile din lumea aceasta cari te amenință în tot momentul cu morhuri și cu moartea sunt legile naturii lăsate și alcătuite de Dumnezeu.

Legile lumii acesteia cer dela oameni, ca ei în tot momentul să fie curați la trup și la suflet. Uitați-vă la pomi și la flori ce curate sunt! Priviți cum tinde la curățenie apa care curge înainte peste mii și mii de bolovani și pietre până se limpezește și este curată ca lacrima.

Și e de mirare că oamenii încrezuți în sine se bolnăvesc când supără legea curățeniei.

Legile din lumea aceasta cer cumpăt în mâncări și beuturi și pedesc pe cei ce păcătuiesc contra cumpătului. Căutați și vedeți cum respectă toate jivinele și toate paserile din lume orânduiala sfântă a cumpătului și omul să fie acea singură ființă care să calce zilnic această lege și totuși să fie sănătos.

Natura lăsată de Dumnezeu nu suferă lenea și trândăvia, ci până e lumină, e zi, dela toți și dela toate cere o muncă cât se poate de vie și apoi după aceea se întunecă și se liniștește totul, ca odihna să fie cât mai adîncă și mai recreatoare. Și oamenii cu nepăsare își bat joc de această lege, preînzînd totuși să fie sănătoși și să nu cadă în boale grele, cari îi distrug și pe ei și familiile lor.

Iubiții mei credincioși!

Acum după ce v'am spus cum ne cauzăm singuri primăjduirea sănătății, nădăjduiesc că veți înțelege pe deplin cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos adresate slăbănogului dela lacul Vitezda: „*Iată te-ai făcut sănătos, de-acum să nu mai păcătuiești, ca să nu ți-se întâmple ceva mai rău*“.

Nu este suflet de om care să nu simtă cât de strâns sunt împletite la olaltă legăturile dintre trup și suflet și să nu înțeleagă marele adevăr binevestit de Domnul nostru Iisus Hristos, că păcatul, această îndărătnicire de a călca orînduiala dumnezeiești din această lume, premerge totdeauna oricărei boale, care ne chină și ne stînge viața. Acea ce se vede cu ochii, durerile noastre, svîrcolirile noastre își au pricina în sufletul nostru. *Acest adevăr*, cu toate că el este așa de simplu și așa de învederat, îl tăgăduiesc oamenii cu mare ușurință, ca apoi în culmea chinurilor și al durerilor să-l recunoască prin puținele dar mult grăitoare cuvinte „of Doamne nu mă lăsa“.

În clipele în cari am căutat să vă arăt rădăcinile boalelor cari mistuesc sănătatea oamenilor și deodată cu ea și fericirea lor am răspuns și la cealaltă mare întrebare: de ce nu caută oamenii bucuși și *tămăduirea pe calea cea adevărată*.

Răspunsul este: înainte de a apuca drumul *vindecării* temeinice trebuie să treci prin fața lui Dumnezeu ca și femeia bolnavă amintită în sf. evanghelie. 12 ani a umblat această femeie pe la medici cheltuindu-și toată averea și dela nici unul nu a putut să se vindece până când umilită și plină de credință nu s'a atins de vestmântul Domnului nostru Iisus Hristos care i-a zis:

„*Indrăznește fiică, credința ta te-a mântuit, mergi în pace*“

Este departe de noi gândul de a nu prețui după cuviință știința omenească de a vindeca morburile, dar rădăcinile lor din suflet nu le poate curma decât un singur medic, Atotputernicul și Atotbunul Dumnezeu.

Între cuvintele *tămăduire* venită dela oameni și *tămăduire* venită dela Dumnezeu este o profundă deosebire. Cea dintâi atinge numai trupul singur, cea de a doua le cuprinde pe amândouă deodată dînd sănătatea întregă și adevărată.

Nu sunt vorbe trecătoare ca cele omenești, vorbele Domnului nostru Iisus Hristos ci *puteri active și biruitoare*. „*Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi da odihna*. Luați jugul meu preste voi și veți afla odihna sufletelor voastre. Că jugul meu e bun și sarcina mea ușoară este“ Matei c. 11 v. 28—30.

Iată iubiții mei credincioși și drumul care duce la acest mare și neprețuibil dar, care este *sănătatea trupescă și sufletească, venirea la Hristos cu toate gândurile, simțirile și faptele noastre*. Și cine stă la îndoială să vină la Hristos, crezînd că se poate baza numai pe puterile sale, va îndura cu siguranță toate chinurile iadului aici pe pămînt. Amin. **Dr Ștefan Cioroianu**
protopop ort. român

Situația imperiului bizantin și lupta contra icoanelor.*

De: Prof. C. Rudneanu.

După ce împărăția romană din Apus a început să fie zguduită în urma atacurilor ce se deslănțuiau din Răsărit Roma, centrul lumii păgâne a pierdut din importanța de odinioară, împărații romani își aleg alte reședințe, până ce Constantin cel mare zidește un oraș de o strategie deosebită numit după numele său: *Constantinopolul*, iar mai târziu *Bizanțul*, după eroul legendar Bizas.

Acest oraș a devenit celebru, fiindcă aci era drumul de întîlnire al celor două lumi mari: lumea europeană și cea orientală. Tot fastul, toată cultura vechii capitale din Apus a fost transpusă în Răsărit. Aci era reședința împăratului și a patriarhului. Ochii tuturor erau atenți spre „*Roma-Nouă*“ de unde venia o nouă poruncă — porunca lumii creștine. Constantinopolul a fost orașul vieții religioase, aci creștinismul a pus stăpînire peste toate popoarele barbare și scriitorul Beniamin de Tudela ne spune „*că acolo sunt atâtea biserici câte zile într'un an*“, nenumărate mănăstiri, atâtea locașuri de sfințenie, de reculegere, de meditare

* Bibliografie: CH. DIEHL: *Histoire de l'empire byzantin*. CH. DIEHL: „Byzance“ (Grandeur et décadence). EUS. POPOVICI: *Istoria bisericii universale*. N. IORGA: *Istoria evului mediu*. N. IORGA: *Carti reprezentative din viața omeniții* vol. I. O. TAFRALI: *Bizanțul și influența lui asupra Principatelor Române*. O. TAFRALI: *Manual de Istoria artelor* vol. I. A. RENUCCU: *Influence de la religion dans l'art*. Dr. TEODOR M. POPESCU: *Cum falsifică baptiliștii istoria Creștinismului*. SALOMON REINACH: „*Apollo*“ (*Histoire générale des arts plastiques*). S. BULGAKOFF: *Ortodoxia*. A. MALET și J. ISAC: *Le moyen Age*.

intensă, toate acestea au fost zidite de împărați pioși sau de oamenii bogați ai Constantinopolului. Din întreaga lume creștină veneau vizitatori, ca și la sf. Mormânt să vadă monumentele religioase — aci în Răsărit pulsa o viață religioasă puternică. Biserica sf. Sofia — marea biserică — era minunea Constantinopolului, cu cupola ei înălțătoare atât de impozantă care pare după spusele istoricului Procopios, „că este suspendată de un lanț de aur ce atârnă din Ceriu“, cu amploarea-i admirabilă, cu splendoarea marmorei și cu minunea mosaicurilor, iconostasul împodobit cu cea mai fină pictură care-ți dă expresia vie și plină de înțelegere a sfințeniei, ea a atras după sine admirarea unanimă a vizitatorilor din toate unghiurile lumii.

Constantinopolul însă mai avea și alte biserici frumoase ca de pildă: biserica sfinților Apostoli cu cele 5 cupole, o capo-d'operă a arhitecturii din veacul al VI-lea, unde un artist de geniu a reprezentat aci în mosaic epizoadele vieții lui Iisus Hristos unde se găsesc sarcofagiile de porfiră și de marmoră ale celor 10 generații de împărați.

În toate aceste biserici liturghia ortodoxă se desfășura cu un fast și o cucernicie deosebită. În jurul Constantinopolului, la poalele marelui zid se găseau nenumărate mănăstiri, adevărate cetăți de meditare și renunțare, cu grădine frumoase cu izvoare răcoritoare, unde cântecul religios îl ridică pe om în slăvile cerești. Aci călugării prin viața lor plină de rugăciuni exercită asupra oamenilor laici o influență deosebită, la mănăstire vin toți cei dornici de liniște, aceia cari departe de zgomotul lumii vreau să trăiască clipe de viață religioasă, vin cei bolnavi ca îngenunchiind în fața icoanei sfinte să se tămăduiască, în această atmosferă de adâncă venerație se petrec fapte miraculoase. Poporul avea respect deosebit față de călugări, de acei oameni cari renunțau la bunurile lumesti pentru ca să devină „*cetățeni ai cerului*“, cu timpul idealul multora a devenit ca să moară în haină de călugăr, pentru ca să câștige mântuirea vecinică. În afară de Constantinopol mai erau mănăstiri în Egipt, Siria, în Palestina, Mesopotania și până în peninsula Sinai. În secolul V și VI au înflorit mănăstirile până în Olimpul Bitiniei în regiunile muntoase ale *Latrosului* în apropiere de Milet. Istoria imperiului bizantin ne spune despre exercitarea puterii călugărilor asupra poporului, de aci gelozia mare a împăraților bizantini fricoși de a nu influența călugării în afacerile de Stat, iar din această influență autoritatea Statului să nu iasă micșorată.

(Urmează)

Săptămâna.

„O civilizație se bazează pe ideea datoriei — datorie către Dumnezeu, datorie către Principe — oamenii vor să o substituie cu o civilizație bazată pe ideea dreptului*...
Dr Paul Hazard.

Vitrinele librărilor, cu ocaziunea „săptămânii cărții“ sunt cele mai bune prilejuri de a verifica tendințele gânditorilor. Vitrina reprezintă gustul publicului. Ce vezi în ea, vezi în societate.

Am vizitat în săptămâna oficială a cărții, multe vitrine în Timișoara și am rămas adânc adânc dezolat de cele văzute. S'ar spune, că Timișoara — prin librării săi — nu reprezintă cugetarea și acțiunea românească. Dar dările de seamă a revistelor și ziarelor din Capitală toate preamăresc *abundența* și *valoarea* cărților cu caracter pur *social*. Deci atât în Capitală și restul centrelor românești cât și în provincie — mai ales la noi aici — locul de cinste îl ocupă preocupările cu caracter social, economic, financiar.

Spinoza, Bayle, Darwin, Le Play, Bauer, Gunnplovitz, Ward, Stuckenberg, A. Comtă, Fourier etc. au locuri de cinste (mai lipsea K. Marx) apoi o deosebită reclamă are „Fiul omului“ a lui Ludwig.

După cele de mai sus, mă opresc la articolul de fond al unui mare ziar românesc din Capitală în care se spune despre „săptămâna cărții“: „Miracolul s'a săvârșit numai de *Editor*. El a creiat cărții condiții noi de existență... prin faptul că editorul de astăzi este *El* însuși om de carte, cunoscător al vieții, capabil a se orienta singur, a se înconjura de colaboratori cari nu sunt decât o prelungire a personalității sale. *Editorul* de astăzii e un intelectual, datorită unui spirit cultivat, prin propriul său discernământ, se află în măsură, să vadă limpede *încotro* trebuie să-și îndrepte cercetările și *activitatea*“. Magnifica apreciere a *Editorului* se explică prin faptul că autorul articolului este însuși un scriitor *foarte fecund*.

Faptul că vitrinele librărilor sunt ocupate de cărți cu fel de fel de sisteme *sociale* (socialiste) denotă o stare de spirit profund eronată în societatea noastră.

*

Mântuitorul Hristos a stabilit definitiv o ordine socială, prin porunca: „să iubești pe Domnul Dumnezeu și pe deapropoale mai presus de tine însuși“. El a dat individului mai întâi o **datorie** care îndeplinită conștiincios și dintr'o profundă necesitate socială, dă la timpul său și supremul **drept** social. Acest unic și

sintetic echilibru social începând cu secolul al XVII până în timpurile moderne este neglijat și făuritorii de sisteme sociale se străduiesc să stabilească mai întâi *drepturi* și apoi *obligațiuni*. Noi, cei, dela sate, aici simțim defectul social. S'ar spune că **Satul** nu contează în marile pretaceri sociale, dar este profund greșit, pentru că principiul fundamental economic-politic în Statul nostru se îndreaptă astăzi mai mult înspre Sat (vezi „Stat țărănesc“, „ofensivă agricolă“, „societatea sf. George“, „preațire premilitară“ „Străjeri“ etc.).

Satul și-a păstrat o bună parte din principiile fundamentale sociale: iubirea de Dumnezeu și a deaproapelui. Dar în urma intervenției cărții și propagandei „culturale“ în care dogmele sunt haotic amestecate, și-a însușit și săteanul o seamă de principii noi, fără sistem și fără orânduială, dând ca rezultat un haos, care este adânc dăunător unei conviețuiri *pacifice și utile*.

Un Gustav le Bon în cartea sa „Desvoltarea societății“ (Paris 1900) are principiu fundamental: *morală*. Iar mai nou Dr Paul Hazard („La crise de la Crise Européenne“ Paris 1935) dovedește în 3 volume că punctul de criză al societății omenești se află în apariția marilor gânditori socialiști din sec. XVII. cari au căutat să stabilească mai întâi *drepturi* pentru individ și în urmă **datorii**.

D-l Eugen Ilescu face o judicioasă recenzie cărții „La crise de la consciens Européenne“ a lui P. Hazard. Autorul cărții analizând frământările sociale din ultimii 3 secolii, concretizează prin diverși scriitori, ca: Bayle, Locke, Spinoza, Bossuet, Samuel Clarke și alții arată că la aceștia, totul e pus la îndoială: datele istoriei, cronologia, Biblia, autenticitatea textelor etc. Hazard a reușit de minune să lumineze o epocă complicată, să-i descurce diferitele orientări, să-i descopere căile și potecile care duc la marile linii de ansamblu și la punctul inițial la creatorul Dumnezeu și viața religioasă morală.

În afară de Le Bon și Hazard, cred că avem mulți scriitori și cugetători, cari să descopere căile adevărului și echității social-creștine. În vitrinele săptămânii oficiale a cărții nu-i vedem, ceace înseamnă că lumea mai bucuroasă se îndreaptă în spre haos decât spre lumina strălucitoare a Mântuitorului Hristos. Inșă orice frământare de îndreptare dela baza fundamentală a vieții creștine — morală — va da după cum istoria dovedește, greș, încadrându-se în cortegiul sângeroaselor frământări.

Pr. Traian Constantia.

Ș T I R I

Pentru fondul monumentului Popasu au mai intrat următoarele sume: Comuna bisericească Iablanița 300 Lei, Pr. Sinesie Bistrean Var 100, Comunele bisericești: Var 200, Petnic 19, Valea Bolvașnița 30, Mehadica 170, Globucraiova 8, Bania 100, Borlovenii-noui 50, Iablanița (a 2-a contribuția) 150, Ciuța 100, Jupa 200, Crușovăț 46, Cuptoare 70, Prigor 150, Lighed 150, Pr. Constantin Tismonariu Lighed 100, Com. bis. Zervești 160, Dir. Aug. Muntean 100, Comunele bisericești: Dalboșeți 135, Tufări 50, Luncavița 100, Pr. A. Bota Denta 200, Pr. A. Nicolici Tufări 100, Pr. N. Goanță Cuptoare 100, Com. bis. Lăpușnicel 153, Pr. Petru Suru Rugi 100, Com. bis. Rugi 100, I. Căpușa B. Erculane 1000, Sigismund Goth B. Erculane 1000, Comunele bisericești: B. Erculane 500, Bogoltin 40, Plugova 50, Dubos 100, Sacoșul turc. 150, Bozovici 150, Gimnaziul de Fete Caransebeș 1000, Comunele bisericești: Remetea Pogonici 100, Biserică albă 200, As. cons. în pensiune Traian Barzu Logoj 500, Oficiul Parohial Iaz 200, Comunele bisericești: Rudăria 70, Vrăniuț 215, Borlovenii-vechi 200, Șopotul-nou 83, Ocna de fier 300, Șemlacul mare 150, Crivina de jos 31, Pr. A. Lazăr Șemlac 50. Apoi dela membrii Adunării eparhiale 4052 Lei.

Di ministru Nicolae Titulescu membru al Academiei Române. Într'unul din locurile vacante ale Academiei Române a fost ales ministru nostru de externe Nicolae Titulescu. Dacă ne gândim la fama ce a făcut țării noastre acest om și în nobila slujbă a păcii între popoarele Europei, desigur că pe bun drept el a fost admis în suprema noastră instituție culturală.

Apropiere anglicano-ortodoxă? De aproape o lună de zile sf. Sinod se ocupă de unele probleme ale bisericii anglicane, prin cari această biserică se menține în cadrele ecumenicității. Această bineintenționată apropiere a bisericii anglicane de cea ortodoxă, se spune, are și unele dedesupturi diplomatice, ceace în definitiv nu poate fi un rău, Biserica papală nu face doar nimic *fără asemenea dedesupturi!*

Premierea soților cu cei mai mulți copii. Expoziția dela București, „luna Bucureștilor“ cum i se zice, are în sfârșit și atracții bune, de ordin social. Așa e vorba ca să se premieze, în cadrul unor serbări, familia cu cei mai mulți copii. E trist că am ajuns să imităm și aici exemplul Franței, (care premiează pe părinții cu mai mulți copii — nu ca la noi, unde — mai nou — nu se mai acordă sporul legal la salarii), dar în orice caz e o bună idee care se poate pune în aplicare mai ales la noi în Banat.

Convenția cu Germania, vehement criticată. Presa română atacă violent recenta convenție a României cu Germania. Se spune anume că prin această convenție, dela care România nu are nici o îmbunătățire sau profit economic, Germania ar urmări o încordare economică a țării noastre cu Mica înțelegere și înțelegerea Balcanică.

Pentru Muzeul eparhial ni-a donat iarăș preotul *Emil Chimbir* din Șopotul-vechi următoarele obiecte: 4 mari icoane de lemn, 2 potire și 2 cărți vechi. Mulțumim din nou acestui prieten al muzeului nostru pentru atenția stăruitoare!

Aviz. Trecând termenul de două luni, On. preoțiune e rugată să trimită rezultatul colectei pentru fondul monumentului Popasu!

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei ort. rom. de cl. I. din Ghilad protopopiatul Ciacovei, devenită vacantă prin mutarea parohului Nicolae Chiconiban la parohia sf. Treime din Braşov, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumetele sunt:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 37 jug. 26 st. p. și încă alte 13 jug. 57 st. p. din pământul cuprins în foaia catastrală 577 b. precum și $\frac{1}{2}$ din venitele capitalului de expropiere.

2. Venitele ștolare uzitate.

3. Birul parohial uzitat.

Alegândul preot, are să supoarte toate dările după dotația sa.

Concurenții, cvalificați pentru parohii de cl. I-a, să-și înainteze peșile, — adresate consiliului parohial — la oficiul protopopesc din Ciacova având cu prealabila încuviințare a acestuia, — a se prezenta în sf. biserica în vre-o Duminică sau o sărbătoare, pentru a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie bisericească, nicidecum însă în ziua alegerii.

Concurenții se pot prezenta la concurs numai având binecuvântarea Prea Sfințitului domn Episcop diecezan.

Ghilad, din ședința consiliului parohial, ținută la 10 Aprilie 1935.

Dimitrie Țieran m. p.

Paroh.-preș. cons. parohial.

2—3

Ștefan Crețiu m. p.

notar cons. parohial.

În conțelegere cu mine: *Augustin Ghilezan* protopop

Mulțumită Publică.

Neputând mulțumi fiecărui în parte, exprimăm pe această cale sincere mulțumiri Corporațiunii Meseriașilor din loc, Reuniunii Rom. de cântări, Reuniunii Filarmonice, colegilor, prieteni și cunoscuților, precum și tuturor celor cari ne-au condolat și au participat la înmormântarea scumpului și iubitului nostru soț și tată

Bugariu Nicolae
croitor,

care după o lungă și grea suferință a trecut la cele eterne Vineri 24 Mai 1935 ora 7:30 dim. în etate de 52 ani. Rămășițele pământești s'au așezat spre vecinică odihnă Duminică în 26 Mai a. c. la ora 4 p. m. în cimitirul ort. rom. din Caransebeș.

Adânc întristata familie.

„MUNTEANA“

casă de păstrare societate pe acții Cornereva.

Contul-Bilanț la 31 Decemvrie 1934.

ACTIVA: Cassa în numerar lei 27.094. Cambii în partofoliu lei 719.671. Cambii în reescont lei 747.979. Contcurent lei 15.595. Efecte lei 50.000. Perderi rezult din aplicarea legii de Conversiune lei 149.780. Perderi anii 1932-1933 lei 196.000. Perderi anul 1934 lei 8398. Total lei 1,923.881.

PASIVA: Capital societar lei 300.000. Fond de rezervă lei 125.275. Fond pentru dubioase lei 83.115. Fond de binefaceri lei 570. Depuneri (reduse) lei 461.747. Reescont lei 757.979. Dividente nereclamate lei 14.442. Tantieme nereclamate lei 199. Impozite restante lei 87.205. Conturi curente lei 93.349. Total lei 1,923.881.

Contul Profit și Perderi.

DEBIT: Perderi anii 1932-1933 lei 196.000. Chirie lei 12.000. Salarii lei 3980. Spese lei 5973. Impozite lei 10.255. Total lei 227.608.

CREDIT: Interese de scont lei 23.090. Interese de Contcurent lei 120. Perderi lei 204.398. Total lei 227.608

Consiliul de Administrație.

Proprietatea Consiliului eparhiei ort. rom. a Caransebeșului.

VILA DOBOȘAN
din **Băile-Erculane**



Otel cu bun renume aproape de centru. — Apaduct, lumină electrică, serviciu prompt, prețuri moderate. Regiune romantică de o frumseță rară. — Vila stă oaspeților la dispoziție începând cu 1 Mai până la sfârșitul lui Octomvrie. — Informațiuni dă:

Administrația „Vilei Doboșan“
din Băile-Erculane.

Obiecte bisericesti
dela cele mai renumite fabrici, se află
de vânzare la **Librăria Diecezană.**

